

**Відповідь на Відкрите звернення до президії
Національної академії правових наук України від 17 травня 2023 року**

**Шановні члени Національної академії правових наук України
та представники наукових установ НАПрН України!**

Шановна наукова спільното!

Сьогодні триває 450 день злочинного повномасштабного вторгнення російського агресора в Україну, що стало кульмінацією загарбницької війни, яку російська федерація розпочала більш як 9 років тому з окупації Криму. Відтоді ми, українці, живемо в умовах жорстокої, агресивної війни, що зламала наше щасливе життя, і остаточно зруйнувала міжнародний порядок у світі.

В умовах повномасштабної військової агресії проти України Національна академія правових наук України та її наукові установи не залишились осторонь тих викликів, які постали перед нашою державою. Увесь науковий потенціал НАПрН України першочергово зосереджений на розв'язанні нагальних проблем, пов'язаних із війною. НАПрН України та її наукові установи невпинно працюють над вдосконаленням механізмів правового регулювання суспільних відносин, беруть участь у розробці та експертизі проєктів нормативно-правових актів, забезпечують необхідну правову підтримку державних органів, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів, органів судової влади, надають правову допомогу громадянам України, що постраждали від військової агресії.

Усебічно поглиблюється співпраця з органами державної влади, результатом якої є науковий супровід розпочатих реформ, незалежна експертиза проєктів нормативних актів, надання науково-правових висновків. На виконання покладених завдань Академія тісно співпрацює з Офісом Президента України, комітетами Верховної Ради України, Кабінетом Міністрів України та міністерствами, Верховним Судом, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, Конституційним Судом України, Службою безпеки України, Національним антикорупційним бюро, Державним бюро розслідувань, іншими державними органами, провідними закладами вищої освіти та науковими установами.

Співробітники апарату президії НАПрН України під обстрілами російських агресорів міста Харкова забезпечували належне функціонування Академії та її наукових установ, вчасне нарахування академічних виплат та заробітних плат співробітників наукових установ, підтримували комунікації з усіма органами державної влади.

Проте останні тижні навколо Академії відбуваються події, які потребують реакції та поінформованості всіх членів НАПрН України та наукової спільноти. Особливо з огляду на певні маніпуляції та намагання сформуванати громадську думку через різні звернення та викривлені факти.

За ініціативи дійсних членів (академіків) НАПрН України Стефанчука Р. О., Кузнєцової Н. С. та Копиленка О. Л. 14 травня відбулося позачергове засідання президії НАПрН України, на якому, зокрема, розглянуто питання про невідкладне проведення чергової сесії загальних зборів Академії.

За результатами тривалої дискусії президія НАПрН України ухвалила рішення (8 з 13 членів президії, які взяли участь, проголосували «за») такого змісту:

1. З метою забезпечення безпеки членів Національної академії правових наук України та делегатів наукових установ Академії, керуючись Законом України «Про правовий режим воєнного стану», статтею 7¹ прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» відтермінувати проведення в очному форматі чергової сесії загальних зборів НАПрН України.

2. Апарату президії НАПрН України продовжити роботу з підготовки до загальних зборів та у разі стабілізації безпекової ситуації президії НАПрН України розглянути питання щодо оголошення проведення чергової сесії загальних зборів НАПрН України, визначення місця та дати її проведення.

3. Для вирішення найбільш невідкладних питань діяльності Національної академії правових наук України опрацювати питання щодо проведення чергової сесії загальних зборів НАПрН України в дистанційному або змішаному форматі.

4. Апарату президії Національної академії правових наук України до 19 травня 2023 року підготувати та винести на розгляд президії НАПрН України проєкт Положення про порядок проведення сесії загальних зборів НАПрН України щодо розгляду окремих питань в дистанційному або змішаному форматі.

Варто звернути увагу, що члени президії НАПрН України, ухвалюючи відповідне рішення, керувалися такими аргументами:

1. Питання щодо виключення Медведчука В. В. зі складу НАПрН України. Національна академія правових наук України завжди діє з позиції права, стоїть пліч-о-пліч з національними інтересами та справжніми патріотами України. З перших днів повномасштабного вторгнення Академія не раз

публічно засуджувала агресора та зверталася до міжнародної спільноти для всебічної підтримки України та протидії російській агресії (зокрема заява Національної академії правових наук України щодо проведення псевдореферендумів на тимчасово окупованих територіях України – http://www.aprnu.kharkiv.org/news/news-27_09_2022.html, заява Національної академії правових наук України щодо анексії тимчасово окупованих територій України – http://www.aprnu.kharkiv.org/news/news-04_10_2022.html).

У перші тижні повномасштабного вторгнення, на початку березня 2022 року, бюро президії НАПрН України ухвалило рішення про зупинення членства Медведчука В. В. в Академії. Потрібно наголосити, що академічні виплати йому скасовані ще на початку 2021 року. Тому всі звинувачення щодо сепаратизму, покривання колаборанта, небажання його виключити зі складу Академії – повна нісенітниця, яка не відповідає дійсності, адже саме ті, кого нині звинувачують у покриванні колаборантів, першими відреагували та ухвалили рішення щодо призупинення його членства. Непроведення загальних зборів протягом цього часу для його остаточного виключення спричинено низкою об'єктивних чинників – активні бойові дії та постійні обстріли міста Харкова, зміна керівництва Академії, постійні масовані обстріли, перебої в постачанні електроенергії, нестабільна робота громадського транспорту.

Проте важливо зазначити, що це не змінює позиції всіх членів президії НАПрН України з цього питання, яка є абсолютно консолідована – Медведчук В. В. має бути якнайшвидше виключений зі складу НАПрН України відповідно до Статуту. Саме для невідкладного розгляду цього питання було запропоновано провести чергову сесію загальних зборів НАПрН України в змішаному форматі, який би дав змогу створити дві-три дільниці для голосування в містах основного проживання членів Академії (м. Київ, м. Харків, м. Одеса), а всі організаційні рішення, які ухвалюються шляхом відкритого голосування (затвердження складу лічильних комісій, форми бюлетеню, ухвалення всіх протоколів тощо) ухвалити в режимі відеоконференції.

На таких дільницях проводилося б лише таємне голосування за виключення Медведчука В. В. зі складу Академії з дотриманням усіх необхідних процедур (приїзд членів НАПрН України до дільниці, реєстрація для участі в голосуванні, особисте таємне голосування, повна відеофіксація процесу голосування, підрахунок результатів та складання протоколів дільничною лічильною комісією). Це дало б змогу мінімізувати ризики, зважаючи на те, що зазначене питання не потребує тривалого часу на обговорення та ухвалення рішення, а також, враховуючи те, що делегати наукових установ участь у голосуванні не беруть.

І хоча статут НАПрН України не деталізує таку форму проведення загальних зборів, проте, керуючись самоврядним статусом, Академія може на власний розсуд схвалити такий формат, щоб тільки всі процедури відбувалися відповідно до норм чинного законодавства та статуту Академії. Так, Національна академія наук України нещодавно провела власні збори саме у форматі таких дільниць. І хоча там не було процедури таємного голосування, у разі потреби ніщо б не завадило їх організувати, законодавчих заборон з цього питання немає. До того ж, така практика розповсюджена серед закладів вищої освіти, які мають відокремлені структурні підрозділи в інших містах.

Тому було запропоновано це питання невідкладно розглянути саме в такому форматі, а інші – на очних загальних зборах Академії дещо пізніше, у разі відносної стабілізації безпекової ситуації. Проте такі аргументи відкинули окремі члени президії та продовжували наполягати очно скликати всіх учасників загальних зборів 10 червня.

2. Позиція щодо безпекової ситуації. Останні тижні триває серія безпрецедентних за своєю потужністю, інтенсивністю та різноманітністю повітряних атак на місто Київ, яких не було за весь час повномасштабного вторгнення (як за кількістю, так і за видами зброї, яку застосували агресори проти нашої столиці), складною безпекова ситуація є загалом по всій країні.

На сьогодні у складі Академії 129 членів НАПрН України з різних міст. Також, відповідно до Статуту Академії, участь у роботі загальних зборів беруть не менше половини від цього складу делегатів наукових установ НАПрН України, частина з яких також повинна приїхати з міста Харкова. **Загалом майже 200 учасників зборів!**

Участь у зборах візьмуть кращі представники правової еліти країни, народні депутати України, представники вищих судових інстанцій, вищих органів державної влади, провідних закладів вищої освіти та наукових установ. За участі другої особи країни в роботі чергової сесії загальних зборів НАПрН України потенційна небезпека лише зростає. До того ж, як свідчить практика, з процедурами таємного голосування для розгляду всіх питань потрібен майже день. Якщо зважити на час приїзду та від'їзду учасників з інших міст, то потрібно не менше як два дні.

3. Щодо обрання президента, віцепрезидента, академіків-секретарів відділень НАПрН України. У вересні 2022 року Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про внесення зміни до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про наукову і науково-технічну

діяльність" щодо проведення виборів до складу Президії Національної академії наук України, президій національних галузевих академій наук, а також керівників державних наукових установ у період дії воєнного стану».

Названий закон доповнив Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» нормою такого змісту:

«У період дії воєнного стану в Україні за рішенням Президії Національної академії наук України, президій національних галузевих академій наук, інших уповноважених органів проведення виборів президента та членів Президії Національної академії наук України, президій національних галузевих академій наук, а також керівників державних наукових установ може бути відтерміновано, але не більш як на три місяці після припинення або скасування воєнного стану».

У пояснювальній записці до закону зазначалося, що у зв'язку з введенням в Україні воєнного стану та військовими діями на територіях, де розташовані наукові установи, переміщення наукових колективів у безпечні умови праці та їх територіальна розпорошеність, практично унеможливають або надзвичайно ускладнюють, залежно від конкретної ситуації, дотримання встановлених Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» процедур та демократичних засад проведення виборів, забезпечення проведення таємного голосування в безпечних умовах під час виборів.

Сприймаємо це як чіткий сигнал Верховної Ради України щодо мінімізації проведення масових заходів, уникнення академіями об'єктивних ускладнень під час проведення виборів, пов'язаних із надзвичайними обставинами та воєнним станом, необхідності забезпечення проведення всіх виборів після припинення або скасування воєнного стану з дотриманням демократичних засад та встановлених законодавством процедур.

І практика всіх академій з цього питання єдина. Жодна з національних академій наук не проводила виборів керівництва чи членів президій таких академій. НАПрН України та її президія на сьогодні виконують усі завдання щодо забезпечення життєдіяльності Академії, ухвалені відповідні рішення щодо продовження повноважень окремих членів президії, у яких завершився термін перебування на посаді, тому жодних об'єктивних причин для проведення невідкладних виборів на ці посади немає.

4. Організаційні заходи та час на підготовку загальних зборів. Незважаючи на бажання ініціаторів невідкладного проведення чергової сесії загальних зборів саме 10 червня, на засідання президії не було надано жодних підтверджувальних документів щодо місця проведення, яке б відповідало всім

вимогам безпеки (були озвучені лише пропозиції стосовно такого місця), тому без пошуку та огляду можливого приміщення, підписання договору про його оренду, вирішення логістичних питань, остаточно дата проведення загальних зборів не могла бути визначена на цьому засіданні, й орієнтовно була б схвалена лише наприкінці травня.

Тому логічно постало питання: а чи достатньо десяти днів (з дня оголошення до 10 червня), аби учасники зборів (зокрема народні депутати України, керівництво та професори провідних закладів вищої освіти та наукових установ України, судді Конституційного Суду України, Верховного Суду, члени Вищої ради правосуддя, інших органів державної влади) могли запланувати свою участь у роботі зборів, вирішити питання з проїздом. Особливо це стосується віддалених регіонів, адже члени Академії – представники таких міст як Ужгород, Одеса, Львів, Запоріжжя. Крім того, деякі члени НАПрН України повідомили, що вони наразі перебувають за кордоном у службових чи особистих справах, проте бажають взяти участь у зборах.

Більшість членів президії наполягала на тому, що потрібен час для організації загальних зборів, зважаючи на необхідність учасникам скорегувати робочий графік, належно підготувати питання до розгляду, опрацювати умови проведення масових заходів під час воєнного стану та погодити їх проведення.

17 травня окремі члени НАПрН України під час зборів у Науково-дослідному інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України (раніше – Київський регіональний центр НАПрН України) підписали відкрите звернення до президії НАПрН України з вимогою повторно розглянути питання щодо невідкладного скликання чергової сесії загальних зборів до 10 червня.

Дещо раніше, ще до початку цих зборів, в. о. президента НАПрН України Володимир Журавель сам ініціював скликання президії НАПрН України на 24 травня з метою додаткового обговорення цього питання та пошуку консолідованого рішення.

Хотілося б наголосити та звернути увагу всіх членів Академії, представників наукових установ та всієї наукової спільноти, що пропозиції щодо негайного проведення загальних зборів для виключення Медведчука В. В., які лунали на зборах 17 травня, заслуговують на повну підтримку та є надзвичайно важливими як для Академії, так і суспільства загалом. **І всі члени президії 14 травня висловили цілковиту підтримку щодо цього питання!** Проте, ініціативною групою на засіданні президії НАПрН України 14 травня був відхилений варіант швидкого, а головне –

відносно безпечного для учасників, розгляду цього питання. Тому звинувачення в «покриванні» колаборантів тут цілком безпідставні, Національна академія правових наук України та всі її члени єдині в питанні осуду державних зрадників та необхідності притягнення їх до встановленої відповідальності.

Натомість ініціатива такого невідкладного проведення зборів **може приховувати** інший факт – бажання швидкого переносу президії НАПрН України з Харкова до Києва та зміни статуту Академії (зокрема для закріплення в ньому юридичної адреси президії в Києві та інших суперечливих положень). І такі наміри підтвердили своїми виступами 14 травня окремі члени президії Академії, яких чи не найбільше цікавили питання саме обрання нового президента та перебазування президії Академії до Києва. Один із членів президії навіть «передчасно» висунув кандидатуру одного з академіків НАПрН України в президенти Академії.

Для уникнення подальших маніпуляцій і спекулювань на цю тему, з метою відкинути всі звинувачення в підтримці державних зрадників та зважаючи на те, що такі дії вносять розкол та непорозуміння між членами Академії, знижують її імідж та авторитет, дискредитують керівництво та членів президії НАПрН України, вважаємо за потрібне донести до академічної спільноти реальну ситуацію, а тому публічно оприлюднюємо ці детальні факти засідання президії НАПрН України, яке відбулося 14 травня 2023 року.

Принагідно хочемо зазначити, що відеозапис засідання президії з міркувань безпеки майбутніх загальних зборів не може бути оприлюднений, але він обов'язково стане доступний для громадськості після їх проведення, щоб остаточно унеможливити всі подальші дискусії. Застерігаємо всіх також утриматися від його можливого поширення, адже на адресу президії НАПрН України надійшли запити на отримання відеозапису через депутатські звернення та звернення щодо отримання публічної інформації членів НАПрН України, а тому цей відеозапис стане доступним певному колу осіб.

У найважчий для країни період неприпустимими є дії, які вносять розкол в академічну спільноту, порушують її права самостійно вирішувати внутрішні питання функціонування без будь-якого тиску та зовнішнього впливу. Укотре наголошуємо, що наукова спільнота Академії заслуговує на чіткі та виважені рішення, які не ускладнюватимуть, а навпаки покращать життя членів Академії та співробітників її наукових установ, сприятимуть їхньому розвиткові та підвищенню престижу Академії на міжнародній арені, консолідуватимуть, а не будуть розколювати Академію перед викликом серйозних зовнішніх загроз та в умовах неспровокованої загарбницької війни!

Щиро переконані, що правда неминуче переможе а всі непорозуміння обов'язково будуть урегульовані. Не варто забувати лише одне – ми повинні бути згуртовані та єдині – Київ, Харків, Одеса, Львів та всі інші міста нашої країни, аби якнайшвидше наблизити перемогу Українського Народу над кривавим російським загарбником! Слава Україні!

Члени президії Національної академії правових наук України:

1. Журавель В. А., в. о. президента НАПрН України, академік НАПрН України.
2. Гетьман Є. А., головний учений секретар НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України.
3. Баулін Ю. В., академік-секретар відділення кримінально-правових наук НАПрН України, академік НАПрН України.
4. Бобкова А. Г., керівник Донецького регіонального центру НАПрН України, академік НАПрН України.
5. Гетьман А. П., заступник академіка-секретаря відділення екологічного, господарського та аграрного права НАПрН України, академік НАПрН України.
6. Зайчук О. В., в. о. академіка-секретаря відділення теорії та історії держави і права НАПрН України, академік НАПрН України.
7. Серьогіна С. Г., в. о. академіка-секретаря відділення державно-правових наук і міжнародного права НАПрН України, член-кореспондент НАПрН України.

19 травня 2023 року